

UNIVERZITETNI DVOPREDMETNI
ŠTUDIJSKI PROGRAM PRVE STOPNJE
SPLOŠNO JEZIKOSLOVJE
FILOZOFSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI
predstavitev študijskega programa

1 Podatki o študijskem programu

Študijsko področje po klasifikaciji KLASIUS:	2221 Jezikoslovje
Znanstvenoraziskovalna disciplina po klasifikaciji FRASCATI:	H – 6.2 Jeziki in književnosti
Razvrstitev v nacionalno ogrodje kvalifikacij:	7
Razvrstitev v evropsko ogrodje kvalifikacij:	6
Razvrstitev v evropsko ogrodje visokošolskih klasifikacij:	Prva stopnja

Univerzitetni dvopredmetni študijski program 1. stopnje *Splošno jezikoslovje* Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani traja 3 leta (6 semestrov) in obsega 90 kreditnih točk. Pridobljeni strokovni naslov je

diplomirana splošna jezikoslovka (UN) in ...
okrajšano: *dipl. spl. jezikosl. (UN) in ...*

oziroma

diplomirani splošni jezikoslovec (UN) in ...
okrajšano: *dipl. spl. jezikosl. (UN) in ...*

pri čemer je polni naslov odvisen od vsakokratnega individualnega izbora druge študijske discipline.

Študent(ka), ki vpiše univerzitetni dvopredmetni študijski program 1. stopnje *Splošno jezikoslovje*, poleg njega izbere in vpiše še poljuben drug prvostopenjski dvopredmetni program Filozofske fakultete UL. Oba izbrana programa skupaj tvorita celoto. Programa sta v vseh pogledih enakovredna.

2 Temeljni cilji programa in pridobljene kompetence

Temeljni cilji prvostopenjskih dvopredmetnih študijskih programov. Diplomantke in diplomanti prvostopenjskih dvopredmetnih univerzitetnih študijskih programov si pridobijo znanja in usposobljenosti iz dveh disciplin. Poleg ciljev, ki jih dosegajo na področju obeh izbranih disciplin, so diplomanti usposobljeni pridobljena znanja povezovati med seboj in tako tudi z drugimi področji. Transfer znanja iz enega področja na drugega spodbuja fleksibilno uporabo pridobljenih znanj v različnih situacijah. Dvopredmetnost pospešuje sposobnost intradin interdisciplinarnega prenosa pri uporabi znanja, metodologije, razumevanja strokovnih metod, pristopov in procesov. Cilj dvopredmetnih programov je usposobiti diplomant/ke za nove kompetence na podlagi razumevanja in povezovanja različnih vidikov predmetno specifičnega znanja. Širši družbeni interes dvopredmetnih programov je povečanje zaposljivosti diplomantov, kar sledi iz njihovega obvladovanja oz. poznavanja dveh strokovnih področij; usmerjenost v interdisciplinarno reševanje problemov zvišuje njihove možnosti na trgu delu.

Temeljni cilji programa. Slušatelji usvojijo kompetence humanistično izobraženega intelektualca in posebne kompetence, ki jim odpirajo pot do razumevanja splošnih in posebnih vprašanj teoretičnega in uporabnega jezikoslovja. Na teoretični ravni so seznanjeni z zgodovino jezikoslovja, s prevladujočimi jezikoslovnimi šolami in s slovenskim prispevkom k jezikoslovni teoriji. Na uporabni ravni so zmožni zavzemati stališče do vprašanj jezikovne politike večinske in manjšinskih jezikovnih skupnosti kakor tudi do vprašanj naših manjšin na tujem; zmožni so razumeti razmerja in probleme, ki se pojavljajo na relaciji človek – jezik, ter morebitne konfliktne položaje odpravljati oziroma gladiti.

Splošne kompetence prvostopenjskih dvopredmetnih študijskih programov. Diplomantke in diplomanti prvostopenjskih dvopredmetnih študijskih programov:

- razmišljajo logično, abstraktno, analitično in sintetično,
- so usposobljeni za sodelovanje pri reševanju strokovnih vprašanj,
- seznanjeni so s temeljnimi raziskovalnimi metodami, ki jih tvorno prenašajo z enega področja na drugega,
- pridobljena znanja in usposobljenosti povezujejo med obema strokama in z različnimi drugimi področji,
- svoja znanja prenašajo na druga problemska področja (sposobnost transfera) ter jih rešujejo intradisciplinarno,
- zaradi poznavanja dveh strokovnih področij so bolj fleksibilni pri opredeljevanju in reševanju konkretnih vprašanj,
- bolj celovito pristopajo k evidentiranju problemov in njihovem reševanju,
- usposobljeni so uporabljati dva različna strokovna diskurza, ki jim omogočata jasnejšo argumentacijo,
- imajo večjo sposobnost komuniciranja, ki izhaja iz razumevanja dveh pogledov in omogoča uspešno vključevanje v timsko delo,
- informacije dvojno kontekstualizirajo,
- lažje in bolj kompetentno se odzivajo na nove izzive in se jim prilagajajo in/ali jih modificirajo,
- zavezani so profesionalni etiki ter so sposobni razvijati refleksijo o njej tudi v širšem družbenem kontekstu,
- zbirajo bibliografske in druge podatke iz baz in drugih virov,
- uporabljajo IKT pri iskanju, izbiranju, obdelavi in predstavitvi informacij,
- sodelujejo pri ocenjevanju in zagotavljanju kakovosti lastnega dela,
- oblikujejo in sooblikujejo učinkovite medčloveške odnose,
- imajo zavest o potrebi stalnega izpopolnjevanja že pridobljenega znanja in pripravljenost za tako nadgradnjo.

Splošne kompetence programa:

- kritično branje in razumevanje besedil,
- razumevanje vsaj enega svetovnega jezika,
- seznanjenost z informacijsko tehnologijo,
- usmerjenost v realistično delovanje,
- sposobnost za izražanje v sredstvih javnega obveščanja,
- sposobnost za sodelovanje in skupinsko delo, a tudi za samostojno delovanje,
- občutljivost za etična merila in zavezanost poklicni etiki.

Predmetnospecifične kompetence programa:

- poznavanje raziskovalnih ciljev jezikoslovnih znanosti nekoč in danes,
- poznavanje zgodovinskega razvoja jezikoslovja,
- seznanjenost z organizacijskimi oblikami jezikovne vede v Sloveniji in po svetu, zlasti v EU (npr. razporeditev in vrsta jezikoslovja na univerzah, na inštitutih; t.i. lingvistični krožki, zlasti na evropskih univerzah; stalni domači in mednarodni sestanki na področju jezikoslovja; državni uradi za jezik),
- poznavanje ter sposobnost kritičnega vrednotenja temeljnih jezikovnih priročnikov, revij in druge strokovne ter znanstvene literature (s poudarkom na tisti, ki nastaja v slovenskem govornem prostoru),
- poznavanje jezikovnih univerzalij in jezikovne tipologije,
- poznavanje in sposobnost aplikacije analitičnega aparata (predvsem tvorbenega),
- jezikoslovja na konkretne jezikovne pojave (na vseh jezikoslovnih ravneh, tj. fonološki, skladenjski, morfološki ter pomenski),
- poznavanje bistvenih teženj v zgodovinskem razvoju jezika,
- sposobnost za strokovno delo na področju jezikoslovja (npr. izdelovanje opisov jezika; zavzemanje stališč do jezikovnih vprašanj, ki se pojavljajo v javnosti),
- poznavanje vprašanj in spremljajočih pojavov procesa standardizacije jezika (predvsem na primeru slovenskega jezika),
- poznavanje osrednjih (predvsem slovenskih) ustanov, ki se ukvarjajo z načrtovanjem statusa in korpusa jezikov ter s proučevanjem jezikov nasploh (raziskovalne, vzgojno-izobraževalne in kulturne ustanove),
- seznanjenost z zgodovino, sedanjim stanjem in vitalnostjo materinščine.,
- seznanjenost z jezikovnim položajem v Evropi, zlasti v EU (npr. kateri jeziki so uradni, kateri manjšinski, predpisi o razmerju med jeziki posamezne države, ureditev jezikovnega pouka za manjšinske skupnosti).,
- poznavanje zakonske regulative na področju jezikovne rabe,
- poznavanje temeljnih sociolingvističnih raziskav ter metod in pristopov sociolingvističnega raziskovanja,
- poznavanje interakcijskih razmerij med jezikovnimi, kulturnimi in družbenimi pojavi,
- poznavanje teorij o usvajanju jezika ter značilnih faz in zakonitosti razvoja v zgodnjem, srednjem in poznem otroštvu, ter teorij jezikovnega primanjkljaja in govornih motenj,
- obvladanje izbranega neindoevropskega jezika.

3 Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

Pogoji za vpis na študijski program so usklajeni z Zakonom o visokem šolstvu ter Statutom Univerze v Ljubljani.

V prvostopenjski dvopredmetni univerzitetni študijski program Splošno jezikoslovje se lahko vpiše:

- a) kdor je opravil maturo
- b) kdor je opravil poklicno maturo in izpit iz enega od maturitetnih predmetov, vendar izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi,
- c) kdor je opravil katerikoli štiriletni srednješolski program pred 1.6.1995,
- d) kdor je uspešno zaključil enakovreden študij v tujini.

Predvideno število vpisnih mest:

- za državljane Republike Slovenije in EU: **10 redni, 2 izredni**
- za tujce in Slovence brez slovenskega državljanstva: 1 redni, 0 izredni
- za vzporedni študij: 0 redni, 0 izredni
- po merilih za prehode:
 - 2. letnik: 5 redni, 5 izredni
 - 3. letnik: 5 redni, 5 izredni

Če je sprejet sklep o omejitvi vpisa, bodo

- kandidati iz točke a) izbrani glede na:
 - splošni uspeh pri splošni maturi (40 % točk)
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku (20 % točk)
 - uspeh iz slovenščine (ali madžarščine ali italijanščine kot materinščine) in tujega jezika pri maturi (20 % točk)
 - uspeh iz slovenskega jezika (ali madžarskega ali italijanskega kot materinščine) in tujega jezika v 3. in 4. letniku (20 % točk)
- kandidati iz točke b) izbrani glede na:
 - splošni uspeh pri poklicni maturi (40 % točk)
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku (20 % točk)
 - uspeh iz slovenskega jezika (ali madžarskega ali italijanskega kot materinščine) in tujega jezika pri poklicni maturi (20 % točk)
 - uspeh iz slovenskega jezika (ali madžarskega ali italijanskega kot materinščine) in tujega jezika v 3. in 4. letniku (20 % točk)
- kandidati iz točke c) izbrani glede na:
 - splošni uspeh pri zaključnem izpitu (40 % točk)
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku (20 % točk)
 - uspeh iz slovenskega jezika (ali madžarskega ali italijanskega kot materinščine) in tujega jezika pri zaključnem izpitu (20 % točk)
 - uspeh iz slovenskega jezika (ali madžarskega ali italijanskega kot materinščine) in tujega jezika v 3. in 4. letniku (20 % točk)

Glede na obliko srednješolskega izobraževanja bodo v primeru omejitve vpisa po opisanih kriterijih izbrani tudi kandidati, ki so zaključili enakovredno izobraževanje v tujini. Natančna določila so vsako leto objavljena v Razpisu za vpis, ki ga pripravi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

4 Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Kandidatom in kandidatkam se lahko priznavajo znanja, usposobljenosti in zmožnosti, ki jih je kandidat/ka pridobil/a pred vpisom v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja in ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetno-specifičnim kompetencam, določenim s študijskim programom in učnimi načrti.

Študentje oz. študentke znanja, pridobljena v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja ter izkustvenega učenja (portfolio, projekti, objave avtorskih del ipd.), izkažejo s spričevali in drugimi listinami, iz katerih je razvidna vsebina in obseg vloženega dela študenta.

Priznana znanja, usposobljenosti oz. zmožnosti se lahko upoštevajo kot opravljene študijske obveznosti znotraj vseh delov študijskega programa. Iz njih morata biti jasno razvidna tako

vsebina kot obseg vloženega dela študenta, da se lahko znanja ovrednotijo s kreditnimi točkami. Na podlagi individualnih dokumentiranih vlog študentov oz. študentk o priznavanju in vrednotenju tako pridobljenih znanj, usposobljenosti in zmožnosti odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje Filozofske fakultete na predlog posameznega oddelka. Ob tem upošteva Pravilnik o postopkih in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti Univerze v Ljubljani.

5 Pogoji za napredovanje po programu

Pogoji za napredovanje po programu so skladni s Statutom Univerze v Ljubljani:

- Za napredovanje iz prvega v drugi letnik dvopredmetnega univerzitetnega študijskega programa prve stopnje Splošno jezikoslovje mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti za prvi letnik, v obsegu 54 od 60 KT.
- Za napredovanje iz drugega v tretji letnik dvopredmetnega univerzitetnega študijskega programa prve stopnje Splošno jezikoslovje mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti za drugi letnik, v obsegu 54 od 60 KT, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin, določenih v Statutu UL, se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelk poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

Študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, ima možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik. Pogoj za ponavljanje letnika so opravljene študijske obveznosti tega letnika v obsegu določite KT (25 % skupnega števila KT za posamezni letnik).

6 Načini izvajanja študija

Na programu so razpisana mesta za redni in izredni študij.

7 Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študija mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, kot jih določajo študijski program in učni načrti predmetov, v skupnem obsegu 180 kreditnih točk po ECTS.

8 Določbe o prehodih med programi

Prehajanje med programi se ureja skladno z veljavnimi Merili za prehode med študijskimi programi. O vlogah študentov za prehod med programi odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje Filozofske fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL. Na enak način se urejajo tudi prehodi med smermi študijskih programov.

9 Načini ocenjevanja

Izpitni režim je usklajen s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: pisni in ustni izpiti, testi, kolokviji, referati, eseji, proseminarske in seminarske naloge, projektne naloge, portfolijo in drugo. Načini ocenjevanja posameznih predmetov so zapisani za vsak predmet posebej v učnih načrtih. Ocenjevalna lestvica je od 6–10 (pozitivno) ter 5 (negativno):

- 10 izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami
- 9 zelo dobro znanje z manjšimi napakami
- 8 dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi
- 7 dobro znanje z več pomanjkljivostmi
- 6 znanje ustreza le minimalnim kriterijem
- 5 znanje ne ustreza minimalnim kriterijem

10 Predmetnik študijskega programa

Pri izbirnih strokovnih in splošnih predmetih je navedena okvirna informacija o kontaktnih urah. Dejansko število kontaktnih ur je odvisno od izbranega predmeta. Za notranje izbirne predmete so informacije o kontaktnih urah navedene v tabeli izbirnih notranjih predmetov.

Kontaktne Ure (Predavanja, Vaje, Seminar) Semester (Zimski, Letni, Celoletni)	Samostojno Delo Študenta Ure skupaj
--	--

1. letnik

Predmet	Nosilec	KU			SDŠ	Sk	ECTS	Sem
		P	V	S				
1 Pregled splošnega jezikoslovja	Tatjana Marvin	30		30	120	180	6	Z
2 Pregled uporabnega jezikoslovja	Sonja Novak Lukanović	30		30	120	180	6	Z
3 Neindoevropski jezik 6		60	60		60	180	6	C
4 Fonetika in fonologija	Sašo Živanović	30		30	120	180	6	L
5 Teorija jezika J I	Marina Zorman	30		30	120	180	6	L
		180	60	120	540	900	30	

2. letnik

Predmet	Nosilec	KU			SDŠ	Sk	ECTS	Sem
		P	V	S				
1 Zgodovinsko jezikoslovje	Tatjana Marvin	45		15	120	180	6	Z
2 Uporabno jezikoslovje – jezikovno in družbeno razslojevanje	Sonja Novak Lukanović	30		30	120	180	6	Z
3 Izbirni splošni predmet 1		15		15	60	90	3	Z
4 Teorija opisnega jezikoslovja – skladnja	Tatjana Marvin	30		30	120	180	6	L
5 Uvod v psiholingvistiko in nevrolingvistiko	Christina Manouilidou	30		30	120	180	6	L
6 Izbirni strokovni predmet 1		15		15	60	90	3	L
		165		135	600	900	30	

3. letnik

Predmet	Nosilec	KU			SDŠ	Sk	ECTS	Sem
		P	V	S				
1 Teorija opisnega jezikoslovja – semantika	Sašo Živanovič	45	15		120	180	6	Z
2 Teorija jezika J II	Marina Zorman	60			120	180	6	Z
3 Izbirni strokovni predmet 2		15	15		60	90	3	Z
4 Uporabno jezikoslovje – jezik in govorec	Sonja Novak Lukanovič	30		30	120	180	6	L
5 Izbirni strokovni predmet 3		15		15	60	90	3	L
6 Diplomsko delo					180	180	6	L
		165	15	60	660	900	30	

Izbirni predmeti za Neindoevropski jezik 1

Predmet	Nosilec	KU			SDŠ	Sk	ECTS	Sem
		P	V	S				
1 Madžarski jezik 1 (I)	Tamas Kruzslicz		60		30	90	3	Z
2 Madžarski jezik 1 (II)	Tamas Kruzslicz		60		30	90	3	L
3 Sodobni kitajski jezik – lektorske vaje 1	Mateja Petrovčič		120		60	180	6	C
4 Sodobni japonski jezik – lektorske vaje 1	Kristina Hmeljak Sangawa		120		120	240	8	C

Izbirni strokovni predmeti

Predmet	Nosilec	KU			SDŠ	Sk	ECTS
		P	V	S			
1 Jezikovne in spletne tehnologije	France Mihelič	30	20	10	120	180	6
2 Uvod v vezalno fonologijo	Sašo Živanovič	30			60	90	3
3 Uvod v jezikovno tipologijo	Sašo Živanovič	30			60	90	3
4 Slovenska teorija naravne skladnje	Sašo Živanovič	30		30	30	90	3
5 Metode jezikoslovnega raziskovanja in terenskega dela	Sonja Novak Lukanovič	15		15	60	90	3
6 Pregled indoevropskih jezikov	Marko Snoj			30	90	120	4
7 Logika in argumentacija	Olga Markič	30	30		60	120	4
8 Madžarski jezik 2 (I)	Tamas Kruzslicz			60	30	90	3
9 Madžarski jezik 2 (II)	Tamas Kruzslicz			60	30	90	3
10 Madžarski jezik 3 (I)	Tamas Kruzslicz			60	30	90	3
11 Madžarski jezik 3 (II)	Tamas Kruzslicz			60	30	90	3

11 Predstavitev posameznih predmetov

11.1 Diplomsko delo

Cilji in kompetence. Študent pridobi izkušnjo celostne splošnojezikoslovne obravnave določenega jezikovnega pojava.

Vsebina. Diplomsko delo je sinteza znanja s področja splošnega jezikoslovja in sorodnih panog, pridobljenega med študijem. Diplomsko delo je navadno osredinjeno na posamezen jezikovni problem, ki ga kandidat obravnava s kritičnim pretresom različnih pristopov. — Posebna pozornost se posveča računalniški pismenosti slušateljev ter ustreznemu navajanju strokovne literature.

11.2 Fonetika in fonologija

Cilji in kompetence. 1. Seznanitev z osnovnimi pojmi fonetike in fonologije s poudarkom na fonetičnih in fonoloških značilnostih slovenskega jezika. 2. Usvajanje metodoloških temeljev (temeljnih raziskovalnih metod in pripadajočega znanstvenega aparata) za reševanje fonetičnih in fonoloških problemov v slovenščini in drugih jezikih. 3. Poznavanje in razumevanje različnih teoretičnih pristopov k obravnavi fonološke ravnine. 4. Kompetence za uporabo in kritično vrednotenje izbrane strokovne literature.

Vsebina. Obravnavajo se naslednje vsebine s področja fonetike in fonologije: — predmet preučevanja fonetike in fonologije, povezanost z drugimi vedami; — akustična in zaznavna fonetika (nastanek in širjenje zvoka, govorna akustika, zaznavanje glasov); — artikulacijska fonetika (govorila, mesto in način artikulacije soglasnikov in samoglasnikov); — fonetični zapis glasov (IPA - mednarodna fonetična abeceda); — podroben opis glasov slovenskega jezika (fonemi in alofonske uresničitve, naglas, premene); — fonem, alofon, globinska podstava (definicija in metode določanja); — formalizacija fonetičnih in fonoloških oznak; — pregled premen, procesov in fonoloških pravil; — fonološka analiza različnih jezikov (ugotavljanje premen in formalno zapisovanje fonoloških pravil, ki jih povezujejo); — metrična fonologija in teorija optimalnosti (osnovne značilnosti) — prozodične značilnosti (trajanje, jakost, ton)

11.3 Jezikovne in spletne tehnologije

Cilji in kompetence. Osnovni cilj predmeta je seznanitev z možnostmi, ki jih pri vsakdanjem delu z računalnikom humanističnemu uporabniku nudijo jezikovne in spletne tehnologije; ko računalnik ni samo malo boljši pisalni stroj ampak vsestranski in učinkovit osebni pomočnik. Cilj je študentu tudi skrajšati pot do aktivnega vstopa na svetovni splet. — Specifične kompetence, pridobljene s predmetom so: — razumevanje osnov teorije informacij — vpogled v kvantitativni del informacijske vsebine sporočila — sposobnost ocene velikosti besednega zaklada in perpleksnosti besedila — pregled nad prostodostopnimi jezikovnimi viri in orodji — razumevanje notranje strukture spletnih dokumentov — obvladovanje osnov spletnega označevalnega jezika — zmožnost priprave dokumentov za objavo na svetovnem spletu na racionalen in učinkovit način — razumevanje poti pri prenosu elektronskih besedil med različnimi okolji in platformami — obvladovanje izbranih spletnih orodij za pripravo blogov — poznavanje in obvladovanje izbranih orodij za postavljanje spletnih strani

Vsebina. Osnove teorije informacij. Entropija. Kvantitativni modeli jezika. Statistični opis besedila. Gradniki besedila kot elementi podatkovne zbirke in njihove porazdelitve. Pogostnostni slovar polnopomenskih besednih vrst izbranega besedila. Leksikalne podatkovne zbirke. Označevanje besedila, razdvoumljanje naborov oblikoslovnih oznak, lematizacija. Uporaba prostodostopnih jezikovnih virov ter orodij, spletni viri za strojno prevajanje. — Razvoj in pomen interneta svetovnega spleta. Označevalni jezik spletnih dokumentov. Prenos jezikovnih virov med različnimi platformami in relevantni standardi. Prostorsko učinkovito in človeško razumljivo (angl. human readable) kodiranje spletnih strani.

11.4 Logika in argumentacija

Cilji in kompetence. Cilj predmeta je seznaniti slušatelje z osnovnimi pojmi logike in argumentacija in jih usmeriti v samostojno, kritično in ustvarjalno razmišljanje in vrednotenje pojavov v družbi. Slušatelji razvijajo sposobnost logičnega razmišljanja, pojmovne analize, refleksije, komunikacijskih veščin in osnovne uporabe orodij formalne logike.

Vsebina. Slušatelji se seznanijo s temelji neformalne in simbolne logike, še posebej s pojmi argumenta, gradnje dokaza, zmote, definicije, dedukcije, sintakse in semantike, indukcije, argumenta po analogiji ter z osnovnimi metodami dokazovanja s pomočjo simbolne logike kot so resničnostne tabele, semantična drevesa in naravna dedukcija. Naučijo se prepoznati in analizirati argumente ter ocenjevati njihovo moč in ustreznost evidence in oblikovati lastne dobre argumente. Pri vajah so metode argumentacije (kritičnega razmišljanja) uporabljene pri analiziranju znanstvenih, filozofskih in časopisnih tekstov.

11.5 Madžarski jezik 1 (I)

Cilji in kompetence. Študent je sposoben v vsakodnevnikih situacijah, ki zahtevajo preprosto in neposredno izmenjavo informacij, razumeti madžarski jezik in se izraziti v njem, tako pisno kot ustno.

Vsebina. Govorna dejanja: vzpostavljanje družbenega stika, dajanje in prejemanje osebnih podatkov, opisovanje, lociranje ljudi in stvari; dajanje in prejemanje informacij o datumih, urah, količinah, številih, cenah; izražanje možnosti. — Skladnja, morfologija in besedišče: — trdilni in nikalni stavki, glagoli in predlogi, uporaba pridevnikov, tožilnik, krajevni in časovni pri-slovi, števniki, svojilnost, besedni red preprostih stavkov; — določni in nedoločni člen, osnovno spreganje glagolov, glagoli na -ik, označevalec množine, postpozicije. — Osnovno besedišče, povezano z vsakdanjimi situacijami. — (Ustreza prvi (A) stopnji.)

11.6 Madžarski jezik 1 (II)

Cilji in kompetence. Študent je sposoben v vsakodnevnikih situacijah, ki zahtevajo preprosto in neposredno izmenjavo informacij, razumeti madžarski jezik in se izraziti v njem, tako pisno kot ustno. — Študent izboljša pisno in ustno natančnost izražanja, komunikacijsko učinkovitost in ustrezno uporabo naučenih slovničnih zgradb.

Vsebina. Govorna dejanja: izražanje občutkov kot so presenečenje, sreča, zanimanje, preference, bolečine ipd, in odgovarjanje nanje. — Izražanje sposobnosti, načrtov in želja za prihodnost. Razpravljanje o ljudeh, o družini, o prijateljih, o bolezni, o dogodkih. — Skladnja, morfologija in besedišče: — Funkcija nedoločnika, besedni red preprostih stavkov. — Izražanje

smeri, orodnik, dativ, glagolske predpone, svojilni sklon, nedoločna in določna spregatev, itd. — Osnovno besedišče, povezano z vsakdanjimi situacijami (promet, dnevna rutina, človeške razmerje). — (Ustreza drugi (B) stopnji.)

11.7 Madžarski jezik 2 (I)

Cilji in kompetence. Študent izboljša pisno in ustno natančnost izražanja, komunikacijsko učinkovitost in ustrezno uporabo naučenih slovničnih zgradb.

Vsebina. Govorna dejanja: izražanje občutkov kot so presenečenje, sreča, zanimanje ipd, in odgovarjanje nanje. Izražanje nujnosti, nasvetov, povabil, (ne)strinjanja. Razpravljanje o ljudeh, dogodkih in preteklih izkušnjah. — Skladnja, morfologija in besedišče: — Funkcija nedoločnika, besedni red preprostih stavkov. Časi: sedanjik, preteklik, prihodnjik, nedoločna in določna spregatev, kazalni zaimki, itd. — Osnovno besedišče, povezano z vsakdanjimi situacijami. — (Ustreza drugi (B) stopnji.)

11.8 Madžarski jezik 2 (II)

Cilji in kompetence. Študent izboljša pisno in ustno natančnost izražanja, komunikacijsko učinkovitost in ustrezno uporabo naučenih slovničnih zgradb.

Vsebina. Govorna dejanja: izražanje občutkov kot so presenečenje, sreča, zanimanje ipd, in odgovarjanje nanje. Izražanje nujnosti, nasvetov, povabil, (ne)strinjanja. Razpravljanje o ljudeh, dogodkih in preteklih izkušnjah. — Skladnja, morfologija in besedišče: — Funkcija nedoločnika, besedni red preprostih stavkov. Časi: sedanjik, preteklik, prihodnjik, nedoločna in določna spregatev, kazalni zaimki, itd. — Osnovno besedišče, povezano z vsakdanjimi situacijami. — (Ustreza drugi (B) stopnji.)

11.9 Madžarski jezik 3 (I)

Cilji in kompetence. Študent do popolnosti spozna slovnično zgradbo madžarskega jezika, zmore natančno uporabljati besede, ima zadovoljivo organizacijo vsebin, zmore učinkovito posredovati ideje in vsebino.

Vsebina. Govorna dejanja: dajanje napotkov; izražanje želja; prosta konverzacija o različnih temah. — Skladnja, morfologija in besedišče: uporaba velelnika-subjunktiva, pogojnih stavkov, vzročnih glagolov, primerjalne zgradbe, priredja in podredja, prislovi, uporaba glagolskih predpon, trpnik. — Širši razpon besedišča, besedotvorje, besedne družine.

11.10 Madžarski jezik 3 (II)

Cilji in kompetence. Študent do popolnosti spozna slovnično zgradbo madžarskega jezika, zmore natančno uporabljati besede, ima zadovoljivo organizacijo vsebin, zmore učinkovito posredovati ideje in vsebino.

Vsebina. Govorna dejanja: dajanje napotkov; izražanje želja; prosta konverzacija o različnih temah. — Skladnja, morfologija in besedišče: uporaba velelnika-subjunktiva, pogojnih stavkov, vzročnih glagolov, primerjalne zgradbe, priredja in podredja, prislovi, uporaba glagolskih predpon, trpnik. — Širši razpon besedišča, besedotvorje, besedne družine.

11.11 Metode jezikoslovnega raziskovanja in terenskega dela

Cilji in kompetence. Seznanitev z osnovami jezikoslovnega raziskovanja. — Študent razvije zmožnost eksaktnega in sistematičnega opazovanja in vrednotenja pojavov in procesov na področju jezika in govora na racionalen –izkustven način ob uporabi ustreznih metod. — S pridobljenim znanjem o empiričnem raziskovanju študent pridobi sposobnost, razumeti in interpretirati razmerja med jezikovnimi in družbenimi kategorijami.

Vsebina. 1. Opredelitev znanstvenega raziskovanja- znanstvena teorija, znanstvena metoda in empirija. 2. Pregled raziskovalnih metod (posrednih in neposrednih), postopkov (laboratorijsko raziskovanje, testiranje, anketiranje, intervju, udeležensko opazovanje, akcijsko raziskovanje) ter instrumentov. 3. Oblikovanje raziskovalnega modela in raziskovalnega/nih vprašanj(a) / hipotez (določitev spremenljivk in načrtovanje sovisnosti). 4. Časovni okvir raziskave: prava in navidezna časovna raziskava določitev časovnih rezov (panel), longitudinalna raziskava. 5. Oblikovanje in predhodno preverjanje ustreznosti instrumenta. 1. Vzorčenje: načrtovanje in izbira vzorca, struktura vzorca, subjekti (informanti, respondenti), besedila, korpus. 2. Protokol pri zajemanju podatkov – naloge, postopki in drža raziskovalca- anketarja. 3. Urejanje in obdelava podatkov. 4. Analiza in interpretacija podatkov, preverjanje hipotez in vključevanje novih spoznanj. 5. Uporabniki in diseminacija (širitev) raziskovalnih izsledkov.

11.12 Pregled indoevropskih jezikov

Cilji in kompetence. Znanje in razumevanje: — Slušatelj dobi pregled nad indoevropsko skupino jezikov. Pri tem se podrobneje seznanijo z jezikovnimi spremembami, ki so spremljale razpad indoevropskega prajezika in pripeljale do nastanka posameznih jezikovnih družin ter vseh indoevropskih mrtvih in živih jezikov. Pozna nastanek in razvoj pisave in v tem posebej pisave indoevropskih jezikov. Razume problematiko razlag v diahroni perspektivi. Pozna osnove indoevropske dialektologije.

Vsebina. Pod površinsko podobnostjo med različnimi jeziki primerjalni jezikoslovec ugotavlja delovanje jezikovnih zakonitosti, ki potrjujejo ali ovržejo možnost, da neka podobnost ni rezultat naključja, temveč gre za razvoj iz skupne starejše faze. S pomočjo primerjalne metode nastaja rekonstrukcija skupnega indoevropskega prajezika. — Pri predmetu slušatelj dobi pregled nad poglavitnimi jezikovnimi spremembami v indoevropski skupini jezikov, ki so vodile od obstoja skupnega prajezika do razpada le-tega, nadalje do razvoja posameznih jezikovnih družin znotraj indoevropske skupine in do nastanka sodobnih jezikov. Zapis v posameznih indoevropskih jezikih in o njih, lastna imena in glose so vir za raziskovanje predzgodovine indoevropskih jezikov. Slušatelj na primerih iz besedišča spoznava, kako podatki iz posameznega jezika prispevajo k našemu poznavanju skupnega izhodiščnega prajezika. Izve osnovne informacije o dialektologiji indoevropskih jezikov. Seznanijo se z dokumenti v posameznih zgodaj izpričanih jezikih in s pisavo le-teh. Spoznava nastanek in razvoj pisave. — Slušatelj se seznanijo z vsemi tistimi indoevropskimi jeziki, ki so pomembni s stališča primerjalnega jezikoslovja in s tistimi, ki so pomembni zaradi velikega števila govorcev danes.

11.13 Pregled splošnega jezikoslovja

Cilji in kompetence. Predmet je uvod v vse druge predmete študijske smeri splošno jezikoslovje. Študenta seznanijo z raziskovalnimi cilji jezikoslovnih znanosti nekoč in danes, z nekaterimi jezikovnimi univerzalijami in z nekaj osnovne jezikovne tipologije. Študent spozna zgodovinski

razvoj jezikoslovja, obvlada osnove analitičnega aparata opisnega jezikoslovja na vseh pomenonosnih jezikoslovnih ravlinah in prepoznava razlike v raziskovalnih ciljih in metodologijah različnih pristopov.

Vsebina. 1. Opredelitev jezikoslovja kot empirične znanosti, opredelitev predmeta jezikoslovja, podatki in metodologija sodobnega jezikoslovja. 2. Zgodovinski razvoj jezikoslovnega razmišljanja o jeziku. Pregled petih slovnčnih modelov: (a) antična/tradicionalna slovnica; (b) srednjeveška (filozofska) slovnica; (c) zgodovinska slovnica; (d) strukturalna slovnica; (e) tvorben slovnica. (f) Jezikovne univerzalijske in jezikovne tipologije. (g) Filogeneza jezika. (h) Ontogeneza jezika.

11.14 Pregled uporabnega jezikoslovja

Cilji in kompetence. Študenti in študentke se seznanijo s področji uporabnega jezikoslovja in začno razmišljati o vlogi in delu jezikoslovca v družbi, seznanijo se z vprašanji in spremljajočimi pojavi procesa standardizacije jezika na primeru slovenskega jezika, spoznajo osrednje slovenske ustanove, ki se ukvarjajo z načrtovanjem statusa in korpusa slovenskega jezika ter s proučevanjem slovenskega jezika nasploh (raziskovalne, vzgojno-izobraževalne in kulturne), ter se srečajo s temeljnimi jezikovnimi priročniki, revijami in drugo strokovno literaturo, ki nastaja v slovenskem govornem prostoru in jo mora poznati vsak jezikoslovec.

Vsebina. Splošni uvod v seznanjanje s področji uporabnega jezikoslovja (zgodovina UJ v svet in na Slovenskem, metodološki pristopi), iskanje in zbiranje informacij (institucije, ki se ukvarjajo z jeziko(slo)vnimi vprašanji, jezik(slo)vni priročniki, iskanje virov in literature), spoznavanje posameznih področij uporabnega jezikoslovja (opisovanje jezika: slovnica, besedišče; korpusno jezikoslovje; jezik otrok; pragmatika; sporazumevanje v različnih poklicih; jeziki za posebne potrebe; forenzično jezikoslovje; kontrastivno jezikoslovje in analiza napak; učenje in usvajanje maternega jezika, učenje in usvajanje drugega jezika, učenje jezika: motivacija, cilji in strategije; modeli izobraževanja v jezikovno mešanih okoljih; učenje jezika pri odraslih; psiholingvistika; sociolingvistika; jeziki v stiku; jezik in ekologija, jezik in spol; jezik in mediji; znakovni jezik; poslušanje; govorjenje in izgovorjava; branje; pisanje; ocenjevanje; prevajanje in tolmačenje; pismenost; retorika in stilistika; dvo- in večjezičnost; (kritična) analiza diskurza), seznanjanje z raziskovalnim delom raziskovalcev, ki se ukvarjajo s proučevanjem izbrane tematike na konkretnih primerih.

11.15 Slovenska teorija naravne skladnje

Cilji in kompetence. Uvid v gradnjo teorij v jezikoslovju. — Slušatelj se seznanja s pojmom 'deduktivna teorija v jezikoslovju' in se nauči obravnavati jezikovne pojave (raznih jezikov) v okviru take teorije. Seznanja se z načinom verifikacije take teorije. Seznanja se z načini, kako se iz protiprimera naredi navaden primer teorije.

Vsebina. Metodologija deduktivnih teorij v jezikoslovju na primeru naravne skladnje. Zgledi iz slovenščine, evropskih jezikov in širše. Poudarek je na vlogi proti primeru.

11.16 Sodobni japonski jezik – lektorske vaje 1

Cilji in kompetence. Študentke in študenti obvladajo izgovorjavo, osnovno besedišče, osnovne stavčne vzorce ter osnove pisave sodobnega japonskega jezika. — Po prvem semestru obvladajo

branje in pisanje zlogovnic hiragana in katakana ter 100 osnovnih pismenk, nekaj osnovnega besedišča (približno 300 besed) in osnove skladnje, ki so obravnavane v učbeniku Japonščina za začetnike 1. — Po drugem semestru obvladajo še dodatnih 100 pismenk, dodatnih približno 600 besed in osnove skladnje (časovni odvisniki, pogojni odvisniki), ki so obravnavane v učbeniku Japonščina za začetnike 2.

Vsebina. Slušatelji se seznanijo z osnovami sodobne govorne in pisne japonščine: z izgovarjavo, zlogovnicama hiragana in katakana ter osnovnih 200 pismenk, osnovnim besediščem (okrog 800 besed), oblikoslovjem in osnovami skladnje (najpogostejši stavčni vzorci). Pri vajah srečujejo različne situacije, v katerih dejansko uporabijo naučene besede, besedne zveze in stavčne vzorce.

11.17 Sodobni kitajski jezik – lektorske vaje 1

Cilji in kompetence. Študentje in študentke se seznanijo z osnovami kitajskega jezika in poenostavljene pisave, kakršna je v uporabi v L.R. Kitajski. Za uspešno zaključen predmet morajo ob koncu prvega letnika poznati osnovne slovnične strukture sodobne kitajščine ter uradno latinično transkripcijo pinyin. Poleg tega morajo pasivno ter aktivno obvladati okrog 300 besed in pismenke, s katerimi se zapisujejo, poznati sistem radikalov in osnove uporabe kitajskih slovarjev, kar jim omogoča tudi branje enostavnejših besedil in jim nudi nujno potrebno osnovo za nadaljnje učenje.

Vsebina. Na začetku pouka se študentje in študentke seznanijo s fonetičnimi osnovami sodobnega kitajskega jezika. Poudarek je na spoznavanju strukture in principov sestave 411 osnovnih zlogov ter na vaji in učenju štirih tonov, od katerih je odvisen pomen posamezne besede oziroma zloga. Potem se študentje in študentke seznanijo z uradno latinično kitajsko pisavo pinyin. V naslednjem koraku se seznanijo s principi pisanja pismenk (zaporedje in struktura potez). V drugi polovici prvega in v celotnem drugem semestru prvega letnika delajo po učbeniku sodobne kitajščine s poenostavljenimi pismenkami (1. del).

11.18 Teorija jezika J I

Cilji in kompetence. Študent se seznanja z izbranimi teoretičnimi problemi opisne in zgodovinske slovnice, dialektologije, besediloslovja, pragmatike, slovaropisja itd. dobro znanega jezika. Zna analizirati in interpretirati jezikovna dejstva in jih ustrezno utemeljiti.

Vsebina. Zgodovinski razvoj teorije določenega jezika Izbrana teorija določenega jezika in obravnava izbranih oblikoslovnih in skladdenjskih problemov tega jezika.

11.19 Teorija jezika J II

Cilji in kompetence. Študent se seznanja z izbranimi teoretičnimi problemi opisne in zgodovinske slovnice, dialektologije, besediloslovja, pragmatike, slovaropisja itd. dobro znanega jezika. Zna analizirati in interpretirati jezikovna dejstva in jih ustrezno utemeljiti.

Vsebina. Obravnava izbranih semantičnih in besediloslovnih problemov jezika J.

11.20 Teorija opisnega jezikoslovja – semantika

Cilji in kompetence. Študent se seznanja s teorijo tvorbenne slovnice o pomenski zmožnosti govorca in obvlada osnovne analitične prijeme formalne semantike. Spoznava, kaj formalna

semantika naravnega jezika domneva, da tvori vsebino pomenske zmožnosti govorca in kakšne prijeme razvija, ko jo eksplicira. Študent razvija svojo jezikoslovno intuicijo, ko ločuje med jezikovnimi in nejezikovnimi sodbami o sprejemljivosti stavčnih pomenov, o njihovi večpomenskosti in podobnosti.

Vsebina. 1. Pomenska zmožnost govorca. Pomenska razmerja: pomenska posledica, sopomenskost, protislovnost, predpostavka, dvoumnost, nejasnost / nedoločnost, anomalnost, ustreadminsznost. 2. Načelo sestavljenosti pomena jezikovnega izraza: pomen jezikovnega izraza kot funkcija njegovih delov in razmerij med njimi. Denotacijska in reprezentacijska teorija pomena. Metajezik semantike. 3. Resnica: a posteriori/a priori; nujna/ kontingentna; analitična/ sintetična. Denotacijska semantika, oprta na korespondenčno teorijo resnice. 4. Skladnja in semantika stavčne logike. 5. Skladnja in semantika predikatne logike. 6. Skladnja in semantika kvantifikatorjev. Določanje kvantifikatorjevega dosega. Interpretacija stavčnih pomenov s kvantificiranimi izrazi. 7. Skladnja in semantika intenzionalnih stavkov. Okoliščine in sopoložaj v intenzionalni semantiki. Modalna logika: epistemska, deontska logika. 8. Skladnja in semantika časa. 9. Semantika dogodka in glagolski vid. 10. Od propozicionalnega k nameravanemu pomenu. Semantika kot teorija logične oblike stavkov in pragmatika kot teorija smiselne rabe jezika. Sistematično v rabi jezika je, da v konkretnih okoliščinah rabe interpretacija glasovne verige presega pomen, kot ji ga izdelajo stavkotvorna pravila slovnice. Psihološko usmerjene pragmatike. 11. Teorija govornih dejanj. 12. Načelo sodelovanja in teorija implikatur. 13. Teorija relevantnosti.

11.21 Teorija opisnega jezikoslovja – skladnja

Cilji in kompetence. Študent spozna teorijo skladijske ravnine in analitični aparat, kot ga zanjo razvija tvorbeno teorija jezika (t.i. slovnica načel in parametrov ter nekaj vidikov njene minimalistične inačice). V preučevanju skladijskih pojavov v posamičnih jezikih, tudi slovenskem, študent razvija in ostri svojo jezikoslovno intuicijo za konstruiranje domnev o posebnem in splošnem v jezikih.

Vsebina. 1. Opredeljevalne lastnosti tvorbeno teorije jezika: ustvarjalni vidik rabe jezika, znanje jezika, tvorbenost, mentalizem, biološki determinizem, modularnost slovnice, domneva o avtonomnosti skladijske; formalizem in funkcionalizem v jezikoslovju. 2. Tvorbeno slovnica kot modularna slovnica univerzalnih in parametriziranih načel; jezikovne univerzalije in jezikovna tipologija v načelih in parametrih posamičnih modulov slovnice. 3. Slovar slovnice in opredeljevanje slovarskih enot: leksikalno-pojmovna razčlemba besednega pomena; udeleženska razčlemba predikatnih izrazov; skladijska vezljivost; pomenska družljivost. 4. Teorija besednih zvez v slovnici načel in parametrov: endocentrizem, hierarhična zgradba besednih zvez, leksikalistična domneva. Hierarhična opredelitev osebka in predmeta v skladijski zvezi. Leksikalne (glagolska, samostalniška, pridevniška, predložna) in funkcijske besedne zveze (stavčna, vezniška, nikalna zveza). 5. Teorija udeleženskih vlog, pripis udeleženske vloge argumentnim zvezam v stavku; udeležensko načelo: domneva o enoznačnem pripisu udeleženskih vlog. 6. Teorija sklona. Skladijski sklon (imenovalnik, tožilnik, rodilnik) kot nepomenljiva oblikoskladijska oznaka argumentnih (referencialnih) samostalniških zvez; sklonsko sito, skladijsko razmerje med pripisovalcem in prejemnikom sklona, jezikovna raznolikost z ozirom na pripisovalce sklona, razširjenost leksikalnega sklona in izražanje sklona v glasovni verigi. 7. Teorija navezovanja. Univerzalno in posebno v načelih navezovanja samostalniških izrazov. Povratno navezovanje v angleškem in slovenskem jeziku. 8. Neizražene prvine skladijskih razčlemb: PRO, pro, sled. 9. Teorija nadzora in interpretacija neizraženega osebka angleških in slovenskih nedoločniških zvez. 10. Pravilo Premesti. Skladijski premik samostalniške zveze v položaj Alphakake druge

samostalniške zveze (zamenjava): dviganje iz osebka v osebek, trpniški premik kot primerka delovanja enega samega pravila; posledice prepoznavanja sledi za anaforičen izraz, podrejen načelu (A) navezovalne teorije. 11. K-premik v skladnji in logični obliki; tvorjenje vprašalnih stavkov v angleški in slovenski skladnji; večkratna vprašanja in večkraten premik k-zvez v skladnji; stalna stava k-zvez; skladdenjsko, morfološko in fonološko utemeljevanje k-sledi. 12. Omejevanje pravila Premesti Alphaz načelom stičnosti, z načelom neizraženih prvin in z načelom t.i. relativizirane minimalnosti. 13. Logična oblika.

11.22 Uporabno jezikoslovje – jezik in govorec

Cilji in kompetence. Študent/ka spoznava vlogo nevroloških, razvojnopsiholoških in emocionalnih dejavnikov v procesu usvajanja jezika/ov. Seznanja se z značilnimi fazami govornega razvoja v povezavi s spoznavnim razvojem v otroštvu. Seznanja se z osnovnimi teorijami o usvajanju jezika ter z zakonitostmi razvoja v zgodnjem, srednjem in poznem otroštvu. Spoznava značilnosti razvoja jezikovne (usvajanje jezika po posameznih ravninah) in sporazumevalne zmožnosti (usvajanje sociolingvistične/ komunikacijske kompetence). Seznanja se s tipologijo dvojezičnosti, s pojmom kritičnega obdobja za učenje/usvajanje jezikov ter s socialnimi, psihološkimi in jezikovnimi strategijami pri usvajanju/učenju jezika/ov. — Seznanja se s pojmom jezikovnega primanjkljaja in govorne motnje. — Razume pomen sovisnosti med spoznavnim in govornim razvojem. Zna opisati posamezne faze govornega razvoja v različnih razvojnih obdobjih in poiskati vzporednice v spoznavnem razvoju. Razlikuje med različnimi tipi dvojezičnosti glede na zaporedje usvajanja dveh jezikov, jezikovno znanje, funkcijo in identifikacijske parametre.

Vsebina. Študent/ka se seznani z naslednjimi vsebinami: • Osnovne teorije o usvajanju/učenju jezikov- nativistične: behavioristične, formalne (poudarek na sintaksi in fonologiji): funkcionalne (poudarek na semantiki in pragmatiki). • Nevrološke, razvojnopsihološke in emocionalne podlage usvajanja jezika/ov. • Zakonitosti in faze govornega razvoja v zgodnjem, srednjem in poznem otroštvu. • Sovisnost med govornim in spoznavnim razvojem. • Razvijanje jezikovne zmožnosti (glasovni razvoj, usvajanje leksike, sintakse, pragmatike) in sporazumevalne zmožnosti (usvajanje sociolingvistične/ komunikacijske kompetence). • Pojem jezikovnega primanjkljaja in govorne motnje. • Tipologija dvojezičnosti glede na: • korelacijo med znakom/besedo (poimenovanjem) in konceptom (sestavljena:usklajena, aditivna:subtraktivna dvojezičnost), • zaporedje usvajanja dveh jezikov (simultana/vzporedna: konsekutivna/zaporedna dvojezičnost), • jezikovno zmožnost v obeh jezikih (dominantna:uravnotežena dvojezičnost), • funkcijo obeh jezikov, • identiteto in in indentifikacijo dvojezičnega govorca . • Opredelitev kritičnega obdobja za učenje/usvajanje jezikov. • Jezikovne, socialne in psihološke strategije pri usvajanju/učenju jezika/ov. • Značilnosti razvoja govora dvojezičnih otrok: mešanje jezikov, jezikovni preklap, prevajanje. Jezikovna interferenca:jezikovni transfer. • Metalingvistično zavedanje pri eno- in dvojezičnih: leksika, fonologija, sintaksa.

11.23 Uporabno jezikoslovje – jezikovno in družbeno razslojevanje

Cilji in kompetence. Študent/ka spoznava temeljne sociolingvistične raziskave ter osnovne metode in pristope sociolingvističnega raziskovanja, pridobiva vpogled v interakcijska razmerja med jezikovnimi, kulturnimi in družbenimi pojavi. — Seznanja se z osnovnimi sociolingvističnimi temami, pristopi in koncepti v okviru splošnega/uporabnega jezikoslovja in drugih relevantnih medstrokovnih disciplin (psiholingvistike, lingvistične antropologije, socialne psihologije, etnografije komunikacije...). — Spoznava družbeno strukturne in socialno psihološke

dejavnike, ki določajo izbiro in rabo jezikov in/oziroma jezikovnih zvrsti. — Spoznava načrtovanje statusa in koda s poudarkom na položaju slovenščine kot državnega in manjšinskega jezika ter drugih jezikov v stiku s slovenščino. — Razume prepletenost in sovisnost jezikovnih, družbenih in socialno psiholoških procesov.

Vsebina. Družbena, kulturna in jezikovna razslojenost. Razmerja med družbeno strukturo in jezikom. Družbeni dejavniki jezikovnega razslojevanja (sloj, spol, starost, etničnost, religija). — Jeziki v stiku, izbira jezika ter jezikovnih zvrsti v večkulturnem kontekstu. Jezikovne posledice jezikovnega stika. — Jezikovno prilagajanje, diglosija, etnolingvistična vitalnost, teorija govornih domen/priložnosti za rabo jezika.. — Jezikovna politika in jezikovno načrtovanje. — Pri seminarskem delu se študent/ka seznani z metodologijo sociolingvističnega raziskovanja ter v obliki samostojnega študija ob pripravi seminarske naloge ali mini raziskave (študije primera) odkriva pojave jezikovne in družbene razslojenosti ter jezikovna razmerja v Sloveniji, v jezikovno mešanih okoljih vzdolž slovenske meje in drugod, v Evropski zvezi in po svetu.

11.24 Uvod v jezikovno tipologijo

Cilji in kompetence. Študent se seznani z osnovnimi pojmi jezikovne tipologije. Usvoji metodološke temelje za tipološko analizo. Pozna in razume različne pristope k jezikovni tipologiji. Pridobi kompetence za uporabo in kritično vrednotenje izbrane strokovne literature.

Vsebina. Jezikovno tipologijo in zaznamovanje. Zgledi iz slovenščine, evropskih jezikov in širše, s poudarkom na protistavno jezikoslovje: • Evropa kot jezično področje • teorije jezikovne tipologije • glasoslovje • besedne vrste • pregibanje • oblikoslovje • slovnično ujemanje • zaporedje sestavin • priredje in podredje

11.25 Uvod v psiholingvistiko in nevrolingvistiko

Cilji in kompetence. Predmet je uvod v psiholingvistiko in nevrolingvistiko. — Študent se seznani s raziskovalnimi cilji obeh disciplin skupaj z metodologijo. — Študent osvoji vsebine, ki se nanašajo na procesiranje jezika, urejenost mentalnega slovarja ter različne jezikovne okvare, ki jih preučujemo z raziskavo jezika in možganov. — Študent se seznani z raziskavami na rojenih govorcih slovenščine.

Vsebina. 1. Psiholingvistika: zgodovina, raziskovalna vprašanja, cilji, metode 2. Vrste procesiranja jezika 3. Percepcija govora 4. Razumevanje povedi 5. Mentalni slovar 6. Morfološka dekompozicija 7. Jezik in misel 8. Uvod v nevrolingvistiko 9. Metode in tehnike v nevrolingvistiki 10. Jezik pri afaziji 11. Jezik pri zdravem staranju ter pri demenci 12. Branje in disleksija 13. Pregled psiholingvističnih in nevrolingvističnih raziskav na rojenih govorcih slovenščine

11.26 Uvod v vezalno fonologijo

Cilji in kompetence. Študent se spozna s problematiko razlage delovanja fonološkega dela jezikovne zmožnosti. Pozna in razume ustroj teorije vezalne fonologije. Sposoben je aplicirati teorijo vezalne fonologije na poljuben jezik. Zmožen je kritičnega ovrednotenja fonoloških teorij in analiz fonoloških pojavov v teh teorijah.

Vsebina. Reprezentacija fonoloških segmentov in fonološkega dela slovarskih enot. Narava fonoloških procesov in njihova pogojenost s fonološkim okoljem. Avtosegmentalna teorija. Teorija elementov. Premena med ničto in samoglasniško stopnjo kot posledica razmerja strogega vezanja. Lenicijski procesi kot posledica ostalih razmerij med ogrodnimi točkami. — Zgledi tudi iz slovenskega jezika.

11.27 Zgodovinsko jezikoslovje

Cilji in kompetence. Poznavanje bistvenih teženj v zgodovinskem razvoju jezika z glavnim namenom poglobljati teoretično vednost o zgodovinskem razvoju slovenščine. — Prepoznavanje nekega jezikovnega razvoja kot primerka glasovne spremembe ali spremembe zaradi analogije. — Seznanitev s tipologijo glasovnih sprememb in sprememb zaradi analogije. — Prepoznavanje jezikovnih pojavov, ki nastajajo zaradi stika med jeziki ali narečji. Prepoznavanje narečnih pojavov kot osrednjih, prehodnih in obrobnih. — Seznanjanje s pidžinskimi in kreolskimi jeziki.

Vsebina. Problemi in metode zgodovinskega jezikoslovja. Glasovne spremembe (vrste, razmerje do zgradbe in funkcije, glasovni zakoni). Analogija (tipologija analogije, analogične spremembe). — Jeziki v stiku (izposojanje, narečja, koine, pidžin, kreolski jeziki).